

THÔNG BÁO
Kết quả tổ chức Hội thảo

Ngày 19/03/2019 tại Hà Nội, Kiểm toán nhà nước đã tổ chức Hội thảo “*Cơ chế tự chủ đối với các Trường Đại học công lập - Vấn đề đặt ra và vai trò của Kiểm toán nhà nước*”. Mục đích của Hội thảo nhằm lấy ý kiến rộng rãi của các chuyên gia, các nhà quản lý, các nhà khoa học, đồng thời góp phần tuyên truyền, phổ biến về hoạt động kiểm toán của Kiểm toán nhà nước trong năm 2019, thông qua truyền thông và dư luận.

Tham gia Hội thảo có trên 300 đại biểu, đại diện cho các cơ quan của Quốc hội, các Bộ, cơ quan Trung ương và địa phương, các Trường đại học, Học viện, các Viện nghiên cứu và các đơn vị trực thuộc Kiểm toán nhà nước, các chuyên gia, nhà khoa học, các cơ quan thông tấn, báo chí, đài phát thanh, truyền hình đã đến dự và đưa tin về Hội thảo. Đặc biệt, Hội thảo có sự tham gia của lãnh đạo hơn 50 Trường đại học, Học viện, trong đó có 15 hiệu trưởng, giám đốc Học viện. Hội thảo nhận được 39 bài tham luận đăng trong Kỷ yếu, 5 tham luận được trình bày và 9 ý kiến trao đổi, phát biểu trực tiếp tại Hội trường. Tổng hợp các bài tham luận và ý kiến thảo luận, Kiểm toán nhà nước thông báo kết luận hội thảo như sau:

Thứ nhất, thực tế triển khai thời gian qua cho thấy cơ chế tự chủ tại các Trường Đại học công lập đã mang lại nhiều kết quả tích cực, cụ thể:

(i) Cơ chế tự chủ đã từng bước giúp các Trường đại học chủ động hơn trong khai thác nguồn thu và quản lý chi tiêu, đồng thời phát huy tính năng động của các Trường đại học; khuyến khích và tạo điều kiện cho các Trường huy động các nguồn vốn ngoài ngân sách để đầu tư, mua sắm trang thiết bị phát triển các hoạt động sự nghiệp; nhờ đó học sinh, sinh viên được học tập trong môi trường đào tạo hiện đại và có chất lượng, đồng thời góp phần tăng nguồn thu cho các Trường.

(ii) Các trường chủ động mở ngành và chương trình đào tạo theo nhu cầu xã hội và trường có khả năng đào tạo tốt nhất. Hầu hết các Trường đã rà soát tổ chức lại, sáp nhập, chia tách, giải thể các đơn vị trực thuộc hoạt động không hiệu quả, thành lập các đơn vị mới hoạt động có hiệu quả hơn, phù hợp với quy hoạch, với Điều lệ và Kế hoạch phát triển của các Trường.

(iii) Cơ chế tự chủ cho phép các Trường rà soát và định biên công việc, sắp xếp và loại bỏ những vị trí việc làm không cần thiết, tinh gọn bộ máy. Do đó, hiệu quả sử dụng nhân lực sẽ được nâng cao, tạo nề nếp làm việc tích cực trong nhà trường. Tự chủ về bộ máy và tài chính cho phép trường đại học xác định mức lương và thưởng tương xứng với các vị trí công việc, từ đó phát huy tác dụng khích lệ cán bộ giảng viên hoàn thành tốt nhiệm vụ.

(iv) Tạo thuận lợi cho Trường đại học phát huy tính năng động và tích cực trong tìm kiếm và triển khai các công trình nghiên cứu khoa học theo đơn đặt hàng của doanh nghiệp, chính quyền các cấp để gia tăng nguồn thu. Nhờ đó, các sản phẩm nghiên cứu khoa học của Trường đại học vốn hay bị cho là kém về ứng dụng, nay có ý nghĩa gia tăng về giá trị thực tiễn hơn và đóng góp hữu ích cho xã hội, đồng thời hiệu quả kinh tế của chi tiêu NCKH do đó có tính thuyết phục hơn.

(v) Số lượng Trường đại học tự bảo đảm chi thường xuyên ngày càng tăng, số Trường đại học do ngân sách bảo đảm toàn bộ chi thường xuyên giảm; số người hưởng lương từ ngân sách nhà nước giảm và số ngân sách cấp cho các Trường đại học cũng có xu hướng giảm.

Thứ hai, bên cạnh những kết quả đạt được, Hội thảo cũng chỉ ra và phân tích một số tồn tại trong cơ chế tự chủ đối với các Trường đại học công lập, như sau:

(i) Hiện nay, hệ thống văn bản pháp luật của Nhà nước chưa được đồng bộ, nhiều quy định pháp luật (Luật Ngân sách nhà nước, Luật Đầu tư công, Luật Quản lý, sử dụng tài sản công, Luật Viên chức...) chưa kịp thời thay đổi để hỗ trợ cho các Trường đại học tự chủ. Nghị định số 16/2015/NĐ-CP ngày 14/02/2015 của Chính phủ có hiệu lực từ ngày 06/4/2015, tuy nhiên, đến nay chưa có Văn bản hướng dẫn thực hiện đối với các đơn vị sự nghiệp công trong lĩnh vực giáo dục, đào tạo.

công lập tự chủ trong công tác đầu tư, mua sắm từ nguồn thu hợp pháp của trường; thực hiện cho thuê, liên doanh, liên kết bằng tài sản của đơn vị; sớm ban hành các văn bản hướng dẫn thực hiện Nghị định 16/2015/NĐ-CP trong lĩnh vực giáo dục đào tạo.

(ii) Tiếp tục thực hiện giao quyền tự chủ đầy đủ về tài chính, tổ chức, biên chế và hoạt động cho các Trường đại học công lập; tính đúng, tính đủ chi phí hợp lý, điều chỉnh giá các dịch vụ giáo dục theo cơ chế thị trường; chuyển từ cơ chế cấp phát sang đặt hàng, từ hỗ trợ cho các đơn vị cung cấp sang hỗ trợ trực tiếp cho các đối tượng thụ hưởng, bảo đảm quyền bình đẳng giữa các Trường đại học. Khuyến khích doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế tham gia phát triển, cung cấp dịch vụ giáo dục, đào tạo.

(iii) Tiếp tục sắp xếp lại hệ thống các Trường đại học công lập: sáp nhập, hợp nhất hoặc giải thể các trường đại học, cơ sở giáo dục - đào tạo hoạt động không hiệu quả. Không nhất thiết tỉnh nào cũng có trường đại học; sắp xếp, tổ chức lại, tập trung xây dựng một số Trường sư phạm trọng điểm để đào tạo đội ngũ giáo viên và quản lý giáo dục; Nhà nước tập trung đầu tư chiều sâu về cơ sở vật chất, nguồn nhân lực chất lượng cao đối với các Trường đại học công lập ở một số lĩnh vực mang tầm cỡ khu vực và quốc tế; đẩy mạnh việc xã hội hóa, liên doanh, liên kết, đầu tư theo hình thức đối tác công tư (PPP) trong lĩnh vực giáo dục, đào tạo.

(iv) Các bộ, ngành, sớm ban hành các văn bản hướng dẫn các tiêu chí đánh giá mức độ và chất lượng hoàn thành nhiệm vụ để các đơn vị được giao tự chủ có thể tháo gỡ khó khăn về cơ chế, chính sách. Đồng thời, tăng cường kiểm tra, rà soát, sửa đổi, bổ sung, ban hành mới các tiêu chuẩn, định mức và mở rộng lĩnh vực giao quyền tự chủ cho các đơn vị.

(v) Các trường cần tiếp tục đổi mới toàn diện: Xây dựng quy chế chi tiêu nội bộ đảm bảo tính công khai, dân chủ và công bằng; Xây dựng được hệ thống tiêu chí đánh giá kết quả hoạt động của từng người lao động. Trong đó, chú trọng giải pháp chi trả thu nhập theo hiệu quả công việc, khuyến khích, hấp dẫn, thu hút người có năng lực, có trình độ.

(vi) Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, đảm bảo tính công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình của các trường đại học nhằm đảm bảo các trường đại

(ii) Việc thực hiện tự chủ tài chính của các Trường còn chậm, mức độ tự chủ chưa cao; chưa có bước chuyển biến mang tính đột phá; chưa thực sự đồng bộ về tự chủ, tự chịu trách nhiệm về thực hiện nhiệm vụ, tổ chức bộ máy, biên chế với tự chủ về tài chính.

(iii) Việc sử dụng, phát huy nguồn lực xã hội hóa còn hạn chế, do đó nguồn thu chủ yếu của các trường còn đơn điệu, chủ yếu là thu từ học phí, dựa vào quy mô tuyển sinh. Giá dịch vụ đào tạo tại các Trường đại học công lập hiện nay thấp và không đủ bù đắp các chi phí của nhà trường, trong khi các nguồn thu khác rất hạn chế nên nguồn thu không bền vững, tiềm ẩn rủi ro thiếu hụt tài chính, ảnh hưởng đến sự phát triển bền vững của Trường đại học, phần nào hạn chế việc nâng cao chất lượng đào tạo.

(iv) Các Trường đại học công lập thực hiện cơ chế tự chủ về tài chính, nhưng việc chi tiêu của các Trường vẫn phải tuân thủ theo các định mức và quy định hiện hành của Nhà nước, trong đó có nhiều quy định về định mức đã lạc hậu, không phù hợp với thực tiễn phát triển của đời sống xã hội nên đã gặp khó khăn trong chi tiêu và thanh quyết toán tài chính.

(v) Công tác theo dõi, giám sát, kiểm tra để phục vụ cho công tác quản lý tài chính của các trường hiện chủ yếu tập trung vào công tác kế toán tài chính. Tính công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình của bộ phận kế toán tài chính đảm bảo hoạt động theo đúng luật pháp. Song nhu cầu về thông tin tài chính mang tính thường xuyên, đảm bảo tính chính xác, khách quan, minh bạch tại các đơn vị trực thuộc Trường lại chưa được quan tâm nhiều.

(vi) Tại các Trường đại học tự chủ phát sinh nhiều khoản thu từ hoạt động đào tạo của Trường nhưng không có Văn bản cụ thể nào cho phép Trường được thu hay không được thu. Từ đó, tạo nên rủi ro cho các Trường hoặc các Trường không dám mở rộng các dịch vụ này.

Thứ ba, một số giải pháp được Hội thảo đề xuất:

(i) Hoàn thiện hệ thống pháp lý đồng bộ, nhất quán để thúc đẩy và tạo điều kiện thuận lợi cho các Trường đại học thực hiện cơ chế tự chủ. Đề nghị Chính phủ chỉ đạo các bộ, ngành liên quan tham mưu sửa đổi Luật Đầu tư công; Luật Quản lý, sử dụng tài sản công theo hướng thông thoáng hơn cho các Trường đại học

học hoạt động theo đúng luật pháp, đặc biệt tăng cường công tác kiểm định chất lượng, bao gồm cả tự kiểm định chất lượng nội bộ của các Trường và công tác kiểm định của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

(vii) Tăng cường hoạt động kiểm toán của Kiểm toán nhà nước đối với các Trường đại học công lập và công khai kết quả kiểm toán để có thể tăng cường tính minh bạch và trách nhiệm giải trình của các Trường.

Thứ tư, đối với hoạt động kiểm toán của KTNN:

(i) KTNN cần sớm xây dựng và ban hành đề cương kiểm toán cơ chế tự chủ tại các Trường đại học công lập để làm cơ sở cho các đơn vị trực thuộc tiến hành kiểm toán.

(ii) Các đơn vị chủ trì kiểm toán cần bố trí lực lượng kiểm toán viên có trình độ, kinh nghiệm hiểu biết về các hoạt động của Trường đại học và cơ chế tự chủ, có phẩm chất, đạo đức để thực hiện kiểm toán; cần vận dụng nhuần nhuyễn hệ thống Chuẩn mực KTNN, các quy trình, quy chế, các phương pháp thủ tục kiểm toán phù hợp để phát hiện các tồn tại, bất cập của việc thực hiện cơ chế tự chủ tại các Trường đại học công lập, đặc biệt là phân tích tính khả thi của cơ chế tự chủ và tháo gỡ vướng mắc, khó khăn trong quá trình thực hiện cơ chế tự chủ.

(iii) Quá trình kiểm toán cần xác định đúng, đủ trách nhiệm, kết quả khắc phục những sai phạm, tồn tại của các tổ chức, cá nhân có liên quan đến việc thực hiện cơ chế tự chủ tại các Trường đại học công lập để đưa ra các kết luận, kiến nghị phù hợp với thực tiễn cũng như tuân thủ theo các quy định của pháp luật.

Kiểm toán nhà nước thông báo kết quả Hội thảo để các đơn vị được biết và nghiên cứu, tham khảo./.

Nơi nhận:

- Lãnh đạo KTNN (để b/cáo);
- Văn phòng Quốc hội (để b/cáo);
- Ủy ban Tài chính, Ngân sách Quốc hội (để b/cáo);
- Ủy ban Văn hóa, Giáo dục, Thanh niên, Thiếu niên và Nhi đồng (để b/cáo);
- Bộ Giáo dục và Đào tạo;
- Bộ Tài chính;
- BTC hội thảo (3);
- Các đơn vị trực thuộc KTNN;
- Lưu: VT, Trường (3).

**KT. TỔNG KIỂM TOÁN NHÀ NƯỚC
PHÓ TỔNG KIỂM TOÁN NHÀ NƯỚC**

Đoàn Xuân Tiên